

Program för mandatperioden 2023-2026

Skara kommun

Fastställt av kommunfullmäktige i Skara 2023-06-14

PROGRAM FÖR SKARA KOMMUN

Mandatperioden 2023-2026

Med detta Program för mandatperioden redovisar Skarakoalitionen ++ den politiska inriktningen och planerna för mandatperioden 2023-2026.

Program för mandatperioden redovisar den politiska ledningens avsikter för mandatperioden och ska inte uppfattas som direkt styrande uppdrag till nämnderna. Uppdragen kommer konkretiseras i de årliga budgetbesluten, investeringsplaner eller i andra beslut som föreläggs kommunfullmäktige i den takt ekonomin och omvärldsfaktorer med mera tillåter. Den politiska ledningen återkommer alltså med konkreta uppdrag när det är lämpligt för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut.

Skarakoalitionen vill att politiken i Skara ska präglas mer av det som förenar, än det som skiljer oss åt. Vi vill forma ett politiskt ledarskap, där vi kan hitta mer av konsensus tillsammans i politiken, som bygger på lyssnande med respekt för olika åsikter. Vi vill också ha ett bra samarbete med vårt näringsliv och civilsamhälle, samt ett bra samspel med våra kommunala tjänstepersoner och de fackliga organisationerna som är verksamma i Skara kommun.

Vi vill se en Skara-anda med mottot; **Vi gör det tillsammans, för Skaras bästa!**

Programmet utgår från Skara kommuns vision ”Tillsammans skapar vi det goda livet för invånarna i Skara kommun”.

Skarakoalitionens prioriteringar är starkt attraktionskraft för att bli fler invånare, med tillväxt och särskilt fokus på bostäder, god infrastruktur och livskraftigt näringsliv. Samtidigt ska utvecklingen vara hållbar och vi ska ha god kvalitet inom välfärden, som i sig kräver ett stort arbete med kompetensförsörjning och kommunen som en attraktiv arbetsgivare. Kommunen ska vara en trygg plats att leva och bo, där invånarna ska känna sig delaktiga i utvecklingen av Skara.

Skara den 12 maj 2023

Gunilla Druve Jansson (C)
Kommunstyrelsens ordförande

Per-Åke Pettersson (S)
Kommunstyrelsens förste vice ordförande
Gruppledare

Magnus Gunnarsson (MP)
Gruppledare

Karl-Gustav Bynke (L)
Gruppledare

Bo Karlsson (V)
Gruppledare

Tony Svensson (KD)
Vice gruppledare

Lars Berg (C)
Gruppledare

Utvecklingsresan har börjat

Hela Sverige står inför ett epokskifte där en grön omställning drivs på för att vi ska forma en produktion som är långsiktigt hållbar, där elektrifiering är en nyckelfaktor för att komma bort från användning av fossil energi. Vi behöver planera för mer lokalproducerad energi och kunna möta det stora behov som förutspås behövas för att klara av omställningen.

Skaraborg står i centrum för nya stora etableringar som innebär gemensam planering för att kunna svara emot dessa satsningar, där Skara är en av 15 kommuner i Skaraborg.

Våra prioriteringar och inriktningar för Skaras bästa

Skara har unika resurser med fantastiska möjligheter att sätta kommunen än mer på kartan.

Skara ska ta till vara sitt centrala geografiska läge i Skaraborg. Det är viktigt att Skara tar hand om det historiska arvet, samt känner stolthet över det breda kulturliv som finns. Att stärka attraktionskraften är av strategisk vikt. Det handlar om orten som boendekommun, som nav för grön utveckling, som innovations- och utbildningsnod, intressant besöksmål och där Skara är Skaraborgs hjärta i en växande arbetsmarknadsregion.

Demokrati är grunden i Skara

Att värna demokratin, öppenheten och alla människors lika rätt och värde är grunden i kommunens politiska ställningstaganden. Skara är en kommun där vi tillsammans formar ett tryggt samhälle byggt på tolerans och respekt för olikheter, där vi också motverkar sociala orättvisor. Kommunen ska ha ett aktivt jämlikhets- och jämställdhetsarbete för att ta tillvara alla de styrkor som varje människa bär med sig. Skaras kultur- och föreningsliv är en viktig grund för mötesplatser, där invånare kommer samman och är därmed en viktig pelare för att jobba i demokratisk anda och bygger även en social trygghet.

Skara ska ha en sund ekonomi i balans

Kommunen ska ta ansvar för att vi har en sund ekonomi i balans, som garanterar en bra välfärd och ger möjlighet till investeringar i en kommun som ska ha tillväxt.

Ett hållbart Skara

Kommunen ska ha ett gemensamt ansvar för en hållbar utveckling i hela Skara kommun, ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Kommunen ska ha ett aktivt miljöarbete som bidrar till minskade utsläpp och värnar våra viktiga naturresurser och den biologiska mångfalden. Kommunen ska ta ett ansvar för att Parisavtalet och Agenda 2030 genomförs i vår kommun. Rent vatten är avgörande för vår framtid.

Kommunen behöver stärka arbetet för att utjämna socioekonomiska skillnader, genom att människor ges utbildning och kan arbeta för sin egenförsörjning. Integrationsarbetet är av vikt för att nå detta.

Barns bästa ska alltid beaktas och synliggöras i alla beslut.

Skara som attraktiv arbetsgivare

Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare. Kompetensförsörjning är ett område som kommunen måste prioritera och är ett av de viktigaste uppgifterna kommunen har för att kunna bemanna skola, äldreomsorg med mera. Kommunen måste verka för en långsiktig plan för kompetensförsörjning till kommunens verksamhet.

Kommunens arbetsplatser ska vara en lärande och tillitsbaserad organisation med ett närvarande ledarskap, där chefen kan bekräfta medarbetarnas insatser. Lika viktigt är det att det finns gott medarbetarskap, för att man ska trivas på sin arbetsplats.

Samsyn i Skara och samverkan med andra

Medborgarna i Skara ska känna att man lever och verkar i en kommun med stor öppenhet.

Kommunen ska eftersträva breda lösningar och samsyn i viktiga frågor med Skara kommuns bästa i fokus. Kommunen ska sträva efter en god dialog med medborgare, näringsliv, civilsamhälle och andra samverkansaktörer.

Skaras centrala läge i Skaraborg

Kommunen ska verka för en modern och hållbar utveckling, där hela kommunen ges förutsättningar för tillväxt. Bostäder, infrastruktur, näringslivsfrågor och modern teknik i framkant som ger potential att växa som ort ska prioriteras. Skara ska bättre utnyttja sitt centrala läge och vara hjärtat i Skaraborg.

Ett tryggt och robust Skara

Tillsammans ska vi verka för att hela Skara ska vara en trygg kommun att bo och leva i. Det är viktigt att det finns en god gemenskap mellan alla människor, oavsett om man bor i Skara tätort eller på landsbygden. Ett arbete kring inkludering behöver göras, för att motverka utanförskap. Kommunen ska ta tåten i arbetet för att stärka det civila försvaret, tillsammans med invånare, frivilligorganisationer, kyrkor, näringsliv med flera för att samhället ska vara robust även om Skara hamnar i någon form av kris eller yttre påverkan. Därför behöver kommunens beredskapsrutiner ses över.

Ledning, styrning och ekonomi

Styrningen av Skara kommun ska vara tillitsbaserad, öppen och transparent, både inom politiken och verksamheten. Kommunen ska eftersträva en styrning, där god samtalskultur och arbetsätt ska råda, med fokus på verksamhetens syfte och brukarens/medborgarens behov. De nya styrprinciperna ska utvärderas och utvecklas för att kunna nå de mål som sätta upp av kommunfullmäktige.

Vi vill:

- att kommunens verksamheter präglas av god kvalitet och en översyn behöver genomföras av uppföljningsprocesser i syfte att minska onödig kontroll och detaljstyrning, för att bättre ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa kvalitet i tjänsterna.
- genomföra medborgardialog för ökad demokratisk delaktighet och ett ökat ömsesidigt förtroende mellan förtroendevalda och invånare.
- att ekonomin ska vara i balans och långsiktigt hållbar, för att säkerställa välfärd och investeringar för att utveckla Skara framåt.
- fortlöpande göra budgetuppföljning i respektive nämnd/bolag för att ha kraft att styra om resurser fortare, speciellt i en tid där ekonomin är trång. Budgetprocessen behöver utvecklas för att bli mer långsiktig och strategisk.
- planera för ett positivt resultat om ca 20–25 mkr/år för att kunna hantera investering om ca 60–70 mkr/år i snitt under mandatperioden.
- att kommunens taxor och avgifter utformas så att de stimulerar till god hushållning och hållbar utveckling.
- ha en noggrann prövning vid större investeringar, så besluten är väl underbyggda, med bra underlag där det framgår vilken påverkan investeringen får vad gäller driftskostnad. Vid lokalinvesteringar bör stor vikt fästas vid flexibilitet, varför lokalernas användande kan ändras över tid.
- att myndighetsutövning ska vara rättssäker, effektiv och serviceinriktad. Kontakterna med dem som berörs av besluten ska präglas av ett gott bemötande.
- påvisa att hel- och majoritetsägda bolag är viktiga delar i kommunkoncernen och ska avses bidra till samhällsnytta och utveckling av kommunen.
- att kommunen är en aktiv ägare som ger tydliga ägardirektiv till bolagen. Regelbundna ägardialoger genomföres för att stärka samhörigheten.
- kommunens kompetenser inom bl a finans, juridik, HR, digitalisering, kommunikation och upphandling, tillhandahålls även till bolagen.
- stärka samverkan mellan bolag och mellan nämnder och bolag, och genomföra en översyn i de förvaltningar och bolag som bedriver liknande verksamhet för att ta

tillvara kompetens och utrustning som kan nyttjas mer resurseffektivt för största möjliga kommunnytta.

Personal och kompetensförsörjning

HR-frågor och arbetsledning ska präglas av tillit och förtroende för alla medarbetare och det ska vara möjligt att utvecklas i sitt arbete.

Alla verksamheter inom kommunen behöver se över arbetssätt för att det ska arbetas med rätt saker, samt ta hjälp av teknik, och underlätta med digitalisering där målet är att vi ska utföra ett kvalitativt bra arbete. Välfärden står inför ökade behov med anledning av de demografiska utmaningarna. Därför är kompetensförsörjning ett område som ska läggas stor kraft på. Det är färre i arbetsför ålder och färre människor som kommer kunna jobba, vilket innebär att det blir svårt att rekrytera fler medarbetare.

Vi vill:

- fortsatt minska lönegapet mellan kvinnor och män ~~ska fortsätta minska~~.
- arbeta för att heltid ska vara norm vid alla anställningar.
- bedriva ett hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt för att skapa en bra arbetsmiljö, som bör kunna bidra till minskad sjukfrånvaro. Goda exempel ska spridas inom kommunkoncernen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet är viktigt, där skyddsombuden har en betydande roll vilka behöver löpande fortbildning.
- att alla medarbetare i kommunen ges möjlighet till kompetensutveckling och erbjuds jämlika och likvärdiga friskvårdsinsatser/personalaktiviteter.
- utveckla arbetet med kompetensförsörjning och rekrytering genom den antagna strategin för kompetensförsörjning.
- involvera de fackliga organisationerna i arbetet för att klara den framtida kompetensförsörjningen, genom samverkan mellan arbetsgivare och de fackliga organisationerna.
- att möjligheten finns till kompetensväxling i kommunkoncernen för att behålla kompetens och skapa utvecklingsmöjligheter för chefer och medarbetare.
- fortsätta utveckla ledarutvecklingsprogrammet.
- att kommunen som arbetsgivare verkar som ett föredöme när det gäller att erbjuda personer med funktionsvariationer att få praktik, för att på sikt kunna bli anställningsbara.
- att kommunen fungerar som ett föredöme så för att kunna förena arbete med att vara vårdnadshavare, men även för de som har anhöriga som behöver stöd.

Mänskliga rättigheter och social hållbarhet

Skara kommun ska arbeta för att alla ska garanteras lika behandling i kommunens verksamheter, där all form av diskriminering motverkas. Livsvillkoren för invånare ser olika ut med anledning av socioekonomiska förutsättningar. Målsättningen är att livsvillkoren ska vara goda oavsett var man bor i kommunen. Inkludering och social trygghet, där samhällets olika aktörer samverkar, är en av förutsättningarna för en långsiktig hållbar social utveckling. Människor måste ha möjlighet till egen försörjning, tillgång till bostad och en känsla av sammanhang.

Vi vill:

- att det under mandatperioden arbetas fram ett styrdokument för social hållbarhet med utgångspunkt från hållbarhetsmålen i Agenda 2030, samt med mål att kommunen ska förflyttas positivt socioekonomiskt i Socialstyrelsens ranking.

- bedriva ett aktivt jämlikhets- och jämställdhetsarbete i kommunen och ta tillvara de styrkor som varje människa bär med sig. Initiativ behöver göras för att få särskild dialog med företrädare inom HBTQI-rörelsen.
- att nämnder och bolag samverkar kring frågor om mänskliga rättigheter, jämställdhet samt integration och bedriver ett aktivt arbete för att Skara som en tolerant, öppen, trygg och kreativ kommun.
- bekämpa våld i nära relation genom att kommunen arbetar förebyggande och ökar kunskapen i alla verksamheter.
- arbeta för att nolltolerans råder mot hedersrelaterat våld. Kunskapen ska öka i kommunens verksamheter för att upptäcka, uppmärksamma och motverka destruktiva hedersstrukturer.
- att kommunen aktivt arbetar för att vidga det offentliga rummet och skapar nya mötesplatser. Föreningslivet och deras lokaler, studieförbundens verksamhet och bibliotekens möjligheter är en viktig arena för att människor ska kunna mötas. Barn och ungdomar beaktas särskilt.

Upphandling

Kommunen är en stor kund av varor och tjänster, som genom väl genomförda upphandlingar ska göra goda och hållbara affärer. Verksamheterna ska i så stor utsträckning som möjligt arbeta med hållbar konsumtion, återbruk och med smarta metoder minska miljö- och klimatavtryck.

Vi vill:

- se att avtalstrohet och uppföljning av upphandlingar är viktigt, samt säkerställa att förväntad kvalitet erhålls i förhållande till inköpspris.
- att kommunen ska vara ett föredöme och ligga i framkant när det gäller sociala krav, arbetsrättsliga villkor och miljöanpassad upphandling, där även minskade transporter vägs in som krav.
- genom klokt ställda krav slå vakt om närproducerade/svenska livsmedel som håller hög kvalitet, samt nyttja livsmedel efter säsong, vilket är viktigt eftersom vi dagligen serverar många matportioner i våra verksamheter.

Tillväxt och utveckling

Skara som område står inför en gigantisk utvecklingsresa på väg till en fossilfri produktion och konsumtion för att klara miljömålen. Kommunen ska förtroendefullt samverka med Skaraborgs kommuner och Västra Götalandsregionen, där vi nu ska verkställa den Regionala Utvecklings Strategin (RUS) samt den delregionala RUS:en för Skaraborg.

Vi vill:

- att Skara ser positivt på samarbete och samverkan med andra kommuner för att lösa viktiga uppgifter och för gemensam nytta.
- Att utvecklingen av SLU, Skara och Naturbruksskolorna Uddetorp/Axevalla, skall vara en angelägenhet för både kommunen och hela regionen, som bidrar till höjd kompetens och utveckling inom de gröna näringarna, som är viktig del i den gröna omställningen.
- arbeta för att Skara som en attraktiv studentstad och gemensamt med andra skolhuvudmän som vilka är belägna inom kommunen och arbeta för att fler studenter stannar kvar i Skaraborg efter sin studietid.
- arbeta för en ännu bättre kollektivtrafik som bidrar till att Skaraborg kan bli landets fjärde största arbetsmarknadsregion. Expressbuss utmed E20, vilket nu förs dialog om, kommer att kunna vara en viktig del i detta för att få till en hel kollektivtrafiklinje.

- verka för att våra viktiga vägar E20, 49:an och 184:an vilka har stor betydelse för kommunens utveckling och därför behöver ha hög framkomlighet och god trafiksäkerhet, där frågan om underhåll, viltstängsel och säkrare utfarter måste prioriteras i dialog med Trafikverket.

Näringsliv

Ett starkt näringsliv är grunden för tillväxt, utveckling, jobb och en bra välfärd. Skaras styrkor är att det finns ett varierat näringsliv, där gröna näringar, livsmedel, logistik, industri, handel och besöksnäring är viktiga delar.

Vi vill:

- se ett välmående näringsliv som är grunden för en väl fungerande arbetsmarknad. Kommunen ska bidra till ett gott företagsklimat i hela Skara. Fortsatt samarbete med MEGA + är av vikt.
- att kommunen är en aktiv part och har goda relationer med det samlade näringslivet. Kommunen ska ha en tät och aktiv dialog med näringslivsorganisationer och enskilda näringsidkare.
- att kommunen ska ge bra service, ha ett gott bemötande och arbeta för en ökad tillgänglighet. Företag som vill etablera sig eller utveckla sin verksamhet i Skara ska få snabb kontakt med kommunen och ska kunna förvänta sig god dialog och snabb återkoppling.
- att enheten för tillväxt och näringsliv ska vara en naturlig första kontakt för såväl Skaras företagare som för företag från andra orter som är intresserade av att etablera sig i kommunen. Skara som etableringsort behöver marknadsföras i lämpliga forum.
- att kommunen bidrar till att det skapas förutsättningar för ett ökat nyföretagande. Kommunens samarbete med nyföretagarcentrum behöver intensifieras och ~~ska~~ utvecklas.
- stimulera fler till att bedriva företag, särskilt kvinnor, yngre och nya svenskar.
- se ett fördjupat arbete kring kompetensförsörjning som är en angelägen fråga för näringslivet. Därför behövs samarbete mellan branschorganisationer och utbildningsanordnare för att forma bra utbildning som efterfrågas. Samverkan mellan Skaraborgs kommuner och högskoleorter behöver stärkas. Ett nära samarbete mellan näringslivet, enheten för tillväxt och näringsliv och arbetsmarknadsenheten är viktigt för att bidra till kompetensförsörjningen.
- se en aktiv näringslivspolitik som bidrar till att bredda näringslivet och få attraktiva arbetsplatser till Skara. Näringslivet uppmanas att bidra med praktikplatser, arbetsplatsförlagd utbildning, anpassade arbeten och att samverka med våra skolor.
- ge goda förutsättningar till ytterligare utveckling inom besöksnäringen som skapar jobb både i stad och på landsbygd, genom aktiviteter för att stödja affärs- och verksamhetsutveckling.

Landsbygdsutveckling

I Skara kommun ska det vara möjligt att bygga, bo och verka på landsbygden. Kommunens unika natur- och kulturvärden är viktiga att värna om, samtidigt som vi ska ha en levande landsbygd. Landsbygdsperspektivet är viktigt i kommunens planering, där vi tar hänsyn till den biologiska mångfalden. Möjligheter och konsekvenser för landsbygden ska beaktas i kommunens beslutsfattande.

Vi vill:

- att landsbygd och mindre tätorter bör kunna ges möjligheter till samverkan mellan privata och offentliga verksamheter för att förbättra tillgängligheten till såväl

kommunal som kommersiell service. Kommunen bör identifiera, vara lyhörd och aktivt verka för möjligheterna till olika samverkanslösningar, såsom gjorts framgångsrikt med kommunalt vatten, avlopp och fiber.

- vara varsamma med den resurs som åkermark och betesmark utgör, värna jord- och skogsbruket och verka för Skara som en grön utvecklingsarena genom Green Innovation Park (GIP) och dessa samverkanspartners.
- att Skara kommun är aktiv i det arbete som bedrivs genom Leader Nordvästra Skaraborg och därigenom stödja initiativ från ideella krafter och företag som kan bidra till utveckling i landsbygdsområden. Möjligheter att söka externt stöd för idéer och utveckling ska beaktas.

Trygghet och säkerhet

Det ska vara tryggt och säkert att växa upp, bo, leva och verka i Skara.

Vi vill:

- upprätthålla god beredskap inom områden där risker identifierats, samt utveckla arbetet kring civilt försvar inom kommunen.
- se Skara kommun som en aktiv part i samarbetet med andra kommuner vad gäller räddningstjänst och krisberedskap.
- att kommunen fördjupar och utvecklar samarbetet med polisen, på alla nivåer, för att stärka det brottsförebyggande arbetet, med särskilt fokus på barn och ungdomar, samt droghantering.
- se att kommunens brottsförebyggande arbete uppgraderas, där medborgarlöftet hanteras i en bredare dialog med invånarna.
- ha beredskap i kommunen för att möta de krav som följer av totalförsvarets upprustning, där räddningstjänsten kommer få ett utökat uppdrag från staten, och värna samverkan med frivilligkrafterna inom civilt försvar.
- se att trygghetsskapande och förebyggande åtgärder i våra offentliga miljöer är viktigt, exempelvis genom belysning, kameror, grönska/häckar eller hur gång och cykelstråk utformas.
- se över och utöka IT-säkerheten för minskad sårbarhet och ökad robusthet.
- att kommunen ska ha beredskap om hur vi bättre ska kunna hantera klimatförändringar, anpassa kommunen och dess verksamhet för att hålla nere kostnader på sikt genom klimatsmarta val.

Digitalisering som verksamhetsutveckling

Genom digitalisering har kommunen möjlighet att effektivisera sina interna processer, samtidigt som medborgarnyttan förbättras. Digitalisering handlar inte i första hand om teknik, utan om verksamhetsutveckling.

Vi vill:

- öka kompetensen angående digitalisering inom processer och metoder i våra förvaltningar för att kunna dra nytta av digitaliseringens fördelar.
- att kommunens bolag och förvaltningar tar lärdom och inspireras av varandra till verksamhetsutveckling med hjälp av digitalisering.
- att kommunen följer utvecklingen inom området och drar nytta av erfarenheter från andra kommuner, och med fördel även samarbetar med andra kommuner.
- arbeta för ökad transparens och att tillgängliggöra offentliga handlingar, vilket har hög prioritet.

- se att kommunen har digital identifiering för underskrift av protokoll och andra handlingar.
- verka för att alla måste få kunskap och stöd om hur man klarar sig och lever i det digitaliserade samhället. Äldre personer och uppväxande barn som hamnar i utanförskap kan leda till långsiktiga, demokratiska problem.
- se över det uppdrag som kommunalförbundet Göliska IT har, så det blir funktionell verksamhetsutveckling med mer av digitaliseringens möjligheter.

Det livslånga lärandet

Den viktigaste skyddsfaktorn för att barn och unga ska få ett gott vuxenliv är att de får med sig en grundläggande utbildning i form av gymnasiekompetens. I alla skolformer ska barn och elever mötas av en undervisning av hög kvalitet och av pedagoger som har omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling. Skolan ska bedrivas i ändamålsenliga pedagogiska miljöer och arbetsmiljön ska präglas av trygghet och studiero.

Skara kommun ska erbjuda en likvärdig förskola och skola, där barn i behov av anpassningar och särskilt stöd ska upptäckas tidigt och erbjudas adekvata insatser. Alla skolans verksamheter ska kompensera för ojämlika uppväxtvillkor, så att de i så liten utsträckning som möjligt påverkar elevernas resultat. Elevens behov ska vara i centrum och ligga till grund för bemanning och gruppernas sammansättning. Organisation och pedagogik för nyanlända elevers lärande behöver särskilt stärkas och utvecklas i alla skolformer. Undervisningen ska vara jämlik och ge flickor och pojkar samma möjligheter. Alla barn och elever ska förberedas och rustas för vidare studier, arbetsmarknad och samhällsliv. Digitala lärverktyg är integrerade i verksamheterna på alla nivåer och används i undervisningen där de ger positiva resultat jämfört med traditionella läromedel.

En hög andel legitimerad personal är viktig för kvaliteten på undervisningen och ska eftersträvas, men utbildad personal inom andra yrkeskategorier är ett viktigt och värdefullt komplement till legitimerad lärarpersonal. Lärare ska kunna koncentrera sig på, samt utveckla, sitt läraruppdrag inom både värdegrundsuppdraget och kunskapsuppdraget och rektorerna ska ges möjlighet att vara de pedagogiska ledare som behövs för att driva skolornas utveckling framåt. Kommunens förmåga att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kvalificerad personal har hög prioritet.

Elevhälsan har en nyckelroll när det gäller att arbeta hälsofrämjande och förebyggande för att ge bättre förutsättningar för barns och elevers lärande och utveckling. Ett viktigt exempel på detta är att arbeta främjande med barns och ungdomars rörelsebehov, kost- och energipåfyllnad och sömnvanor, för att motverka exempelvis fetma och psykisk ohälsa. Alla kommunala verksamheter som på olika sätt möter barn och ungdomar ska samverka för att ge dem det stöd de behöver.

Förskola

En förskola med hög kvalitet bygger en god grund för det livslånga lärandet.

Vi vill:

- att barnen ges möjlighet att arbeta i grupper som storleksmässigt kan variera beroende på vilken undervisning som ska genomföras.
- att det redan i förskolan påbörjas ett aktivt närvaroarbeta som handlar om att samverka med vårdnadshavare så att närvaro i förskolans undervisning är något som värderas högt och prioriteras.
- att väntetiden för att få en plats i förskolan är kort och det är en mycket hög andel av barnen mellan 3-5 år som har en förskoleplats och tar del av undervisningen.
- att förskoleplats för de som behöver omsorg omväxlande på kvällar, helger och nätter ska erbjudas plats på en av kommunens förskolor, detta för att ge barnen som går här en sammanhållen dag.

Grundskola, fritidshem och anpassad grundskola

Vi vill att skolan och fritidshemmet ska erbjuda en trygg och kreativ studiemiljö som stimulerar elevernas motivation och lust att lära genom att:

- öka elevernas delaktighet och inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll.
- vidareutveckla det påbörjade samarbetet mellan Viktoriaskolan och Katedralskolan, för att öka elevernas intresse för högre studier generellt och för att Katedralskolan ska utgöra det självklara gymnasievalet för Skaraungdomarna specifikt.
- Katedralskolans lektorstjänst/tjänster vänder sig delvis även till grundskolans elever på högstadiet och bidrar till att eleverna får en inblick i akademiska studier och forskning.
- Viktoriaskolans heltidsmentorer utgör ett tryggt och motiverande stöd för elever som under en period behöver mer vuxenkontakt.
- studie- och yrkesvägledare och övrig personal på skolan ska uppmuntra elever till yrkesval som inte begränsas av könstillhörighet, social- eller kulturell bakgrund, samt ge eleverna insyn i och kunskap om arbetsmarknadens behov.
- under sin skoltid erbjuds brett utbud av vad arbetslivet har att erbjuda och vilken väg som passar för var och en, genom nära samverkan skola och arbetsliv (SSA).
- utreda möjligheten att kunna börja dagen med en enkel frukost för att bättre kunna tillgodogöra sig undervisningen.

Vidare vill vi:

- att lärare har grundkompetens för att kunna möta elever med psykisk ohälsa och/eller problematisk frånvaro på bästa sätt, samt kunskaper om hur man kan slussa vidare rätt nivå i vårdkedjan.
- att likvärdigheten i kunskapsresultat mellan kommunens skolor ökar.
- att dygnet-runt-verksamhet i form av pedagogisk omsorg ska kunna erbjudas dem som är i behov av det på en av kommunens förskolor.
- genomföra en genomlysning av kvaliteten och personaltätheten på kommunens fritidshem.

Gymnasium

Avslutad utbildning med gymnasieexamen ger ungdomar goda framtidsmöjligheter och minskar påtagligt risken för utanförskap. Vi vill att Katedralskolan aktivt arbetar för att ge eleverna motivation och lust att lära genom att:

- öka elevens delaktighet och inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll.
- Katedralskolans heltidsmentorer utgör ett tryggt och motiverande stöd för elever som under en period behöver mer vuxenkontakt.
- Katedralskolans lektorstjänst/tjänster bidrar till att eleverna får en inblick i akademiska studier och forskning.
- studie- och yrkesvägledare och övrig personal på skolan ska uppmuntra elever till yrkesval som inte begränsas av könstillhörighet, social- eller kulturell bakgrund, samt ge eleverna insyn i och kunskap om arbetsmarknadens behov.
- under sin gymnasietid erbjuds brett utbud av vad arbetslivet har att erbjuda och vilken väg som passar för var och en, genom nära samverkan skola och arbetsliv (SSA).
- arbeta med ett internationellt perspektiv på undervisningen överlag, samt engagera elever i målsättning, planering, ansökan och genomförande av eventuella kommande internationella utbyten.

Vidare vill vi:

- att planering och dimensionering av programutbud samt anpassning av programmets inriktningar över tid följer arbetsmarknadens behov och elevernas efterfrågan, för att på ett så bra sätt som möjligt fylla de platser som står till förfogande.

- arbeta vidare med att stärka Katedralskolans attraktionskraft för att få fler potentiella framtida elever, genom att steg för steg arbeta med den upprättade utvecklingsplanen för Katedralskolan.
- att Katedralskolans lokala styrelse utvärderas med fokus på dess uppdrag och resultat.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildning med hög kvalitet är en förutsättning för det livslånga lärandet, omställning, komplettering eller för etablering på arbetsmarknaden.

Vi vill:

- att vuxenutbildningen erbjuder kompetenshöjande och behörighetsgivande utbildning som utgår från individens behov, förutsättningar och kunskapsnivå och som motsvarar samhällets och arbetslivets krav.
- att vuxenutbildningen i Skara är flexibel och följer både konjunktur och arbetsmarknadens behov för att anpassa organisationen och utbildningsvägar löpande.
- att vuxenutbildningen erbjuder utbildningar som bidrar till kompetensförsörjning i kommunens egna välfärdstjänster.
- att kommunen samverkar med andra kommuner/aktörer i närområdet vad gäller YH-utbildningar för att tillsammans kunna starta upp och driva dessa.

Stureplan

Stureplan med musikskola, öppen fritidsverksamhet, teknikcentrum med flera har stor betydelse genom att förena och bygga broar mellan barn och ungdomar med varierande kulturell och social bakgrund. Vi vill att Stureplan arbetar i nära samverkan med grundskolan och med kultur- och fritidsförvaltningen för att kunna finna synergier i verksamheterna.

Vi vill:

- utreda hur Stureplan bättre kan tillgängliggöras för barn och unga som inte bor i Skara centralort.
- att musikskolan arbetar främjande i samverkan med grundskolan så att alla barn och ungdomar i Skara kommun får ett grundläggande intresse för musik.
- att elever på musikskolan möter en lustfylld, tydligt planerad undervisning ledd av behöriga pedagoger.
- att Stureplan fortsatt är ett stöd till grundskolorna och en motivationshöjare för eleverna genom både teknikundervisning på plats på Stureplan och genom att samordna och utveckla undervisningen i NO-ämnena och teknik i konceptet "natur och teknik för alla".
- att Skaras ungdomar görs delaktiga i och ges inflytande över det kursutbud som erbjuds på Stureplan.
- erbjuda alla barn och ungdomar i Skara kommun ett rikt utbud av öppen fritidsverksamhet på Stureplan.
- att Stureplans verksamheter, utifrån ungdomarnas egna önskemål samverkar och samarbetar med föreningslivets aktiviteter som vänder sig till barn och unga.

Arbetsmarknad

Tillgång till kunnig och kompetent arbetskraft spelar en betydande roll för företag och organisationer. Hög efterfrågan på arbetskraft och svårigheter att få tag på rätt kompetens, vilket är helt avgörande att alla i arbetsför ålder kan delta på arbetsmarknaden. Det är väsentligt för den samhällsekonomiska utvecklingen i stort och samtidigt avgörande för individens frihet och möjligheter att påverka sitt liv. Trots en positiv arbetsmarknad är tröskeln, för att komma tillbaka i arbete, hög för många av dem som under längre tid stått utanför arbetsmarknaden. Personer med gymnasial eller eftergymnasial utbildning har goda möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som svårigheterna är stora för dem som saknar grundläggande utbildning. Arbetsmarknadspolitiken måste därför verka för att de människor som står längst

ifrån arbetsmarknaden ska ges snabbare vägar till etablering och egen försörjning. Försörjningsstödet är välfärdssystemens yttersta skyddsnät och med uppgift att träda in tillfälligt vid korta perioder av försörjningsproblem. Arbetsmarknadsstrategin ska följas upp kontinuerligt.

Vi vill:

- se åtgärder som stödjer människor att komma tillbaka och etablera sig på den ordinarie arbetsmarknaden, genom arbete, praktik och utbildning, vilket är styrande för kommunens arbetsmarknadspolitik.
- att Arbetsmarknadsenheten (AME), vuxenutbildningen och socialtjänsten har i uppdrag att gemensamt arbeta med utgångspunkten att alla med arbetsförmåga ska ha sysselsättning. Genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder vill vi att långvarigt bidragsberoende motverkas.
- att åtgärder utgår från den enskildes olika behov och vara evidensbaserade.
- att allas rätt till arbete innefattar även personer med funktionsvariationer. Där den ordinarie arbetsmarknaden inte klarar uppdraget är daglig verksamhet och samhällsintegrerad daglig verksamhet ett alternativ.
- verka för att samverka med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bidrar till en tydlig rollfördelning mellan de olika aktörerna, vilket bl a görs genom deltagande i Samordningsförbundet Skaraborg. Bra projekt ska implementeras.
- att kommunen i den mån det är möjligt finansierar arbetsmarknadsåtgärder via externa resurser.
- involvera de kommunala bolagen samt näringslivet i större utsträckning i arbetsmarknadspolitiken.
- skapa förutsättningar för stabil etablering på arbetsmarknaden, genom tidiga insatser, validering, matchning och kunskaper i svenska språket.
- se aktiva åtgärder som bidrar till att utrikesfödda kvinnor i högre utsträckning kan etablera sig på arbetsmarknaden, för att motverka utanförskap i generationer.
- att kommunens insatser för att motverka långvarigt bidragsberoende utvecklas och effektiviseras.
- verka för att samverka söks med andra kommuner, statliga myndigheter och andra aktörer inom området i syfte att stödja människor att komma ut på arbetsmarknaden och ersätta passivitet med aktivitet.

Omsorg och social trygghet

Tillgången till bostäder, försörjningsmöjligheter och trygghetssystem är viktigt ur ett socialt perspektiv för invånarna i Skara. Kommunens insatser inom området utgör komplement till det statliga trygghetssystemet. Kommunens arbetsmarknadsåtgärder, utbildning och bostadsförsörjning är en viktig grund i välfärden. Socialtjänsten utgör också det yttersta skyddsnätet för enskilda som är i behov av bistånd och stöd.

Utgångspunkten är att alla barn ska ha goda uppväxtvillkor, där det förebyggande arbetet ska kännetecknas av tidiga insatser, anpassade efter barnets behov. Kommunen ska ha en helhetssyn där resurserna på ett effektivt sätt binder samman hem, skola och fritid. Synsättet ska präglade kultur- och fritidsverksamheten, skolan och socialtjänsten som möter barn och unga i olika sammanhang. Även inom samhällsbyggnadsområdet ska man bidra till det förebyggande arbetet genom det sätt man planerar och utvecklar samhället. Samhället ska agera resolut när barn och unga på olika sätt far illa.

Kostnaderna för placeringar har ökat när det gäller vuxna, och ansträngningar krävs för att vända denna utveckling.

Vi vill:

- stärka och vidareutveckla samverkansstrukturen i kommunens verksamheter. Trots olika ansvarsområden bör verksamheterna gemensamt utgå från en helhetssyn där barnets bästa sätts i främsta rummet. Kommunikationsvägarna mellan olika verksamheter ska vara väl kända och fungera enkelt och snabbt.
- att i arbetet med barn och unga är det viktigt att ta till vara civilsamhällets resurser och stora engagemang i arbetet med barn och unga, där kommunen har en väl utvecklad dialog och samarbete med den ideella sektorn, polisen och regionen.
- stärka stödet till familjehemmen, eftersom de fyller en viktig funktion för barn och unga som behöver trygghet i en familjemiljö.
- att kommunen ska ge stöd till enskilda som behöver hjälp till följd av missbruk av alkohol, droger eller som är spelberoende. Unga och unga vuxna är särskilt viktiga målgrupper, där det förebyggande arbetet behöver stärkas.
- vidareutveckla olika lösningar som alternativ till externa placeringar för barn och ungdomar, så som hemmaplanslösningar i den mån det fungerar.
- att kommunen motverkar att barn och unga hamnar i våldsbejakande miljöer. Vid sådana tendenser krävs omedelbart agerande av skola, socialtjänst, polis och fritid, SSPF.

Funktionsvariation

Alla människor oavsett funktionsvariationer ska kunna leva ett rikt och gott liv i Skara och uppleva delaktighet, trygghet och frihet. För att möjliggöra delaktighet på lika villkor behöver verksamheter inom kommunen bidra till att utjämna skillnader i levnadsvillkor, som att undanröja hinder.

Vi vill:

- att val av bostad ses som en individuell fråga. Anpassning av ordinarie bostad erbjuds den som är i behov av det. Därutöver som komplement erbjudas andra boendeformer med god kvalitet på omvårdnad och lokaler.
- att kommunen erbjuder korttidsboenden för den som behöver miljöombyte eller när anhöriga behöver avlastning.
- erbjuda ett varierat utbud av dagliga verksamheter och träffpunkter.
- att den som behöver stöd och hjälp i sin vardag ska i enlighet med lagstiftningen få det.
- att kommuninvånare med funktionsvariationer upplever att de kan leva ett rikt liv med avseende på kultur- och fritidsverksamheter.
- verka för att kommunen på ett konstruktivt sätt ser till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan Försäkringskassan och kommunen. Enskilda ska inte behöva uppleva att de slussas fram och tillbaka mellan olika instanser.
- att anhörigstödet behöver bli än mer känt eftersom många anhöriga tar ett stort ansvar för sina närstående.
- erbjuda möjligheter till avlastning genom olika former av stöd, exempelvis genom anhöriggrupper eller utbildningsinsatser.
- fånga in brukares och anhörigas åsikter och ge möjlighet till inflytande och delaktighet, som görs bland annat genom kommunens funktionshinderråd.
- att den som lever med en funktionsvariation erbjuds en samordnare, eftersom man har ofta många kontakter med myndigheter, sjukvård och omsorg

Äldre

Äldre personer ska ses som en resurs, som kan arbeta och ha ett självständigt, aktivt och stimulerande liv. Utgångspunkten är att äldre är en viktig kraft i samhällsutvecklingen och för föreningslivet. Kommunen ska främja generationsöverbryggande verksamheter. Äldres kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara i yrkeslivet eller som mentorer till yngre. Åldersdiskriminering ska aktivt motverkas.

Målet är att äldre ska kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, bemötas med respekt, ha tillgång till god vård och omsorg.

Ökad livslängd är en framgång för vårt samhälle. Ingen ska behöva oroa sig för framtiden utan vara förvissade om att det finns omsorg, en plats på äldreboende eller liknande när så behövs. Tillgång till vård, omsorg och boenden för äldre är en fråga om grundläggande välfärd och trygghet. En äldreomsorg av hög kvalitet utgår från den äldres individuella behov med möjlighet att uppleva samvaro, gemenskap och att efter egen förmåga vara aktiv.

För många äldre är tiden efter det aktiva arbetslivet fyllt av engagemang och omställningen till seniorlivet är odramatiskt. Samtidigt finns det äldre som upplever ensamhet och isolering. Ur ett hälsoperspektiv är det viktigt att minska den upplevda ensamheten.

Vi vill:

- se uppsökande verksamheter i samverkan med de organisationer som riktar sig till äldre utvecklas, där samarbetet mellan kommunen och civilsamhället ökas för att minska ofrivillig ensamhet.
- att kommunen möter de äldre utifrån deras egna preferenser och vardag. Tidiga möten mellan den enskilde och kommunen skapar goda förutsättningar för förebyggande arbete och för att på sikt minska behovet av resurskrävande insatser.
- pröva självstyrande hemtjänstgrupper, där personalen får inflytande och känner sig delaktiga i sitt arbete, vilket kan leda till att stress och sjukskrivningar minskar.
- att särskilt boende, trygghetsboenden och seniorboenden ska kunna möta behov i livets olika skeden. Fler initiativ behövs för att få till en bra bostadsrotation, även i våra mindre tätorter.
- planera och utveckla framtidens äldreomsorg och boende för äldre genom dialog med berörda intresseorganisationer.
- att hemtjänsten organiseras så att den äldre känner sig trygg i det egna boendet, där kvinnor och män får vård och omsorg på lika villkor.
- att hemtjänsten utvecklas där den enskildes vård- och omsorgsinsatser stärks så att behoven blir tillgodosedda, och upplevs ha god kvalitet.
- se att kontinuitet i bemanningen skapar trygghet för den äldre och kommunens personalpolitik och vara anpassad för att möta detta behov. Trygga anställningar ger personalen arbetsro vilket i sin tur ger förbättrade förutsättningar för en verksamhet med hög kvalitet.
- att äldreomsorgen har ett ledarskap som är närvarande, för att stärka och utveckla arbetsmiljön. Likaväl behöver medarbetarskapet stärkas för ökad förståelse. Den tillitsbaserade organisationen är en självklarhet.
- verka för att tillsammans med regionen och 49 kommuner i VGR genomföra ”Färdplanen god och nära vård”, en länsgemensam strategin för att stödja omställningen till en god och nära vård, att främja hälsan hos befolkningen och utveckla vård och omsorg tillsammans utifrån den enskildes behov. Vi vill att omställningen också bidrar till att utveckla samverkanskulturen och ökar tilliten mellan huvudmännen.

- att kommunens hälso- och sjukvård upprätthåller goda kontakter med den regionala vården för att underlätta för Skaras invånare att få en sömlös vård.
- att kommunen arbetar för att en gemensam ålder om 70 år för seniorkort bör kunna gälla inom kollektivtrafiken för hela Västra Götalandsregionen.

Kultur, fritid och ideellt engagemang

Kultur bidrar till att skapa ett rikare samhälle att leva i och är en viktig del av välfärden. Kulturen är en drivkraft för den demokratiska utvecklingen och utgör en arena och grund för samtal och debatt. En vital kultur är en förutsättning för ett levande och demokratiskt samhälle. Kulturen ger människan verktyg att förstå, ifrågasätta och se på samhället ur nya perspektiv. När människor utövar eller tar del av kultur föds nya idéer som kommer samhället till godo. Skaraborna har behov av tillhörighet och social gemenskap genom mötesplatser, kultur och föreningsliv, bibliotek och folkbildning.

Människors engagemang är väsentligt för samhällsutvecklingen. Den tar sig ofta uttryck i att människor går samman i nätverk eller föreningar för att utifrån en idé påverka utvecklingen, bidra till samhällsnyttan eller bidra till ett meningsfullt liv. Kommunen ska stödja, ta vara på och visa tilltro till ideellt engagemang

Särskilt fokus behövs för målgruppen barn och unga.

Vi vill:

- att kommunen identifierar fler mötesplatser, även spontana, och visar upp dem för att invånarna enklare hittar till dem.
- se att kommunen har en öppen och tillåtande attityd till det fria kulturlivet, som en viktig del i demokratin.
- se att fler barn ges möjlighet att uttrycka sig i bild, musik, hantverk, ord och rörelse.
- att samverkan utvecklas mellan biblioteket och Stureplan.
- se att kommunen utvecklar Skaras kulturkvarter till en central mötesplats, med de båda biblioteksbyggnadernas verksamhet, kyrkan, Skolscenen, Djäknestallet, Veterinärmuseet, Kråks vårdshus och Västergötlands museum, tillsammans med de intressenter som finns här.
- utveckla och se över den viktiga fritidsgårdsverksamheten, där Stureplan med sin verksamhet behöver synkas med kultur och fritidsverksamheten i syfte att dra nytta av varandra och smartare utnyttja de resurser som finns så de kommer barn och unga till del.
- genom mer samarbete och enklare regler från kommunens sida stödja de ideella föreningarnas och lokala kulturaktörernas verksamhet.
- värna och utveckla bibliotekets viktiga roll genom att pröva olika, lokalt anpassade aktiviteter som t ex läsfrämjande åtgärder/insatser för barn och unga. Arbeta behövs för att öka tillgängligheten till bibliotekstjänster för invånarna.
- verka för att offentlig konst och utsmyckning är en viktig del av vårt offentliga rum. När vi bygger nytt måste såväl offentliga som privata byggaktörer ta ansvar för konstillallation och utsmyckning. Den offentliga konsten måste ges möjlighet att utmana, men även tillåtas skava. Skyltning av konst i vår gatumiljö behöver ses över och kompletteras.
- att kommunalt ägd konst underhålls och tillgängliggörs för kommuninvånarna.
- verka för att de klassiska konstformerna kan utövas och upplevas i kommunen och nya konstformer som exempelvis digital kultur främjas.
- att folkbildningen genom bl a studieförbunden har frihet och möjlighet att utvecklas, där varje satsad kommunal krona ger ytterligare 3-4 kronor i statsbidrag till

folkbildningen att bedriva en bredare verksamhet som kommer till gagn för Skaraborna.

- utveckla samverkan med regionen för att vårda de två stiftelserna vi har tillsammans; Skara Skolscen och Västergötlands museum.
- stödja föreningarna vilka har stor betydelse både för den enskilde och för samhället i stort, ett aktivt föreningsliv ger ökad kunskap, bättre hälsa och gemenskap för invånarna. De är viktiga för integration och är en motkraft mot de krafter som vill urholka demokratin i vårt gemensamma samhälle.
- fortsatt se att såväl idrotten som kulturen bärs till stor del upp av vårt breda och väl utvecklade föreningsliv, genom att stödja de ideella föreningarnas verksamhet och utveckling med hjälp av bidrag, samverkan och dialog.
- verka för att fler barn och ungdomar kan delta, där flickor och pojkar har likvärdiga möjligheter att utöva sin idrott eller kulturella verksamhet.
- tillgodose föreningslivets behov så långt det är möjligt, där anläggningar är av stor vikt för deras verksamhet. Vilans fritidsområde utvecklas och gestaltas med fler anläggningar som kommer att locka fler utövare och besökare. Affärsplan behövs för att få föreningar från andra orter i både Sverige och utomlands, att förlägga sina träningsläger/cuper till kommunen, vilket genererar en positiv besöksturism till vår kommun.
- att Petersburg fortsatt är en grön mötesplats för rörelse, lek och natur och kommer fortsatt att kunna utvecklas med en ny föreningsbyggnad som utvecklar området.
- att de många vandringsleder och promenadstigar som finns i Skara är öppna, inbjudande och underhålls, men också marknadsförs.
- att barn och ungdomsverksamheten fortsatt kan hyra kommunens lokaler utan kostnad, med syfte att uppmuntra att barn och unga aktiverar sig på sin fritid och främja rörelse.
- se att fritidsbanken fortsatt är en bra verksamhet som ger möjlighet att låna fritidsutrustning för att fler ska kunna prova på, utan att behöva köpa egen utrustning.
- se att kommunens verksamheter samverkar fortsatt kring projektet kring para aktiviteter, där funktionsnedsatta får tillgång till en mer meningsfull fritid.
- att den kraft och erfarenhet som finns i den ideella sektorn tas tillvara på bästa sätt. Kommunen är öppen för idéburet offentligt partnerskap, IOP, tillsammans med den ideella sektorn.

Samhällsbygget

Kommunens översiktsplan är snart klar och är grunden för planeringen framåt. Även en strategi för tillväxt är beslutad och förslag arbetas nu fram. Målet är att invånarantalet 2040 ska vara 24 000.

Befolkningstillväxt är viktigt för att kunna bibehålla och utveckla välfärden i kommunen, men också för att trygga underlaget för kommersiellt utbud. Därför behöver bostadsbyggande och infrastruktur utvecklas i takt med befolkningsökningen. Inriktningen är att förbereda och planlägga mark för olika boendeformer och verksamheter, samt att det alltid ska finnas attraktiv byggbar mark i hela kommunen för att befolkningsmålet uppnås.

När Skara växer som ort ska det ske hållbart, där stadens gröna och blå värden bevaras och utvecklas. Det görs genom att förtäta befintliga områden och tillföra både grönska och vatten även i tätbebyggda områden. Samhällsbygget handlar inte bara om fysisk gestaltning, utan också om livet mellan husen, om kultur, mötesplatser och upplevelser. Det är viktigt att ha ett blandat boende för att alla ska kunna mötas naturligt.

Stadskärnans gestaltning är viktig för trivseln i staden, den medeltida staden med Domkyrkan i mitten, där gator utgår i ett nät, med fina grönområden. Fornbyn är en liten ”pärla” som är viktig för Skara. Kommunen behöver fortsätta att utveckla och

stärka stadskärnan, för att vara attraktivt för etableringar och ge möjligheter för det befintliga handelslivet.

Kommunens myndighetsutövning ska vara rättssäker och bedrivas på ett effektivt sätt, samt ge tydlig information och verka för att kunna ge bästa möjliga service till invånare och näringsliv.

Mark- och plananvändning

I en växande kommun är tillgången till och rådighet över mark en förutsättning för utvecklingen av bostäder, arbetsplatser och kommunal service. Kommunen ska göra strategiska inköp av mark, men även avyttra fast egendom som inte behövs för verksamheten eller som strategiskt innehav.

Vi vill:

- att arbetet med att öka kommunens markinnehav prioriteras. Genom markförvärv skapas förutsättningar för bostäder och nyetablering av verksamheter och vidareutveckling av befintliga företag i hela kommunen. Vi avser att se över kommunens markinnehav. Den mark som förvärvas kan antingen exploateras eller användas som bytesmark. Även mark för rekreation kan finnas i det kommunala intresset.
- genom en snabb och effektiv planprocess ska tillskapa tomter för attraktiva bostadsområden och verksamhetsområden i tillräcklig omfattning. Även identifiera och erbjuda lämpliga tomtluckor på landsbygden för egna hem.
- att kommunen genom MEX, är en aktiv part på fastighetsmarknaden i alla delar av kommunen och även identifiera fastigheter som kan användas som bytesobjekt vid kommande exploatering.
- att kommunen strävar efter att brukningsvärd åkermark och betesmark i princip reserveras för jordbruksändamål. I samband med framtagandet av översiktsplanen har ett underlag om brukningsvärd åkermark gjorts.
- förverkliga översiktsplanen som identifierat lämpliga platser för fortsatt byggnation av bostäder och verksamheter, vilket gjorts med hänsyn till bland annat värdering av jordbruksmarken och infrastrukturen.
- se att trafiksäkerheten ökar genom bättre av och påfarter utmed våra större vägar, t ex i Varnhem som kommer inom kort. Avfart Ardala och Vinköl behöver aktualiseras som objekt för ombyggnad.
- verka för att hela kommunen lever och utvecklas. Då krävs det att det mindre vägnätet rustas upp, vilket gäller både det statliga vägnätet, och det finmaskiga vägnätet som oftast är lokala vägsamfälligheter. Den kommunala vägplanen behöver därför revideras, samt stödet till enskilda vägar ses över.

Bostäder

Avgörande betydelse för kommunens utveckling är ett samhällsbygge som innebär att flera bostäder byggs och att det finns service och fungerande infrastruktur i hela kommunen.

Bostäder är en viktig del av människors välfärd.

Vi vill:

- se att kommunens samhällsplanering bygger på en långsiktig hållbar utveckling med hänsyn till ekonomiska, miljömässiga, sociala och kulturella värden.
- planera för variationsrika bostadsområden, där alla kan bo och trivas under hela livet, med olika hustyper och storlekar men också med olika upplåtelseformer, i kommunens alla delar.
- se möjlighet till rörelse, aktivitet och möten beaktas vid utvecklingen av nya bostadsområden, liksom närhet till parker och skogsområden för rekreation och

fritidsaktiviteter, där planeringen är att man har högst 300 meter till närmaste grönområde från bostaden.

- verka för att träbyggnationen ökas, för att ta vara på klimatsmarta lösningar och minskad klimatpåverkan.
- erbjuda goda bostäder till rimliga kostnader i hela kommunen genom vårt kommunala bostadsbolag. Bolaget arbetar vidare som ett föredöme genom att ta ett socialt ansvar för att invånare som står långt ifrån bostadsmarknaden får en möjlighet till egen bostad.

Hållbart resande

Kommunen verkar för en modern och hållbar utveckling, där hela kommunen ges förutsättningar för tillväxt. I detta ingår satsningar på en modern infrastruktur för hållbart resande som bidrar till att kollektivtrafik, gång- och cykel prioriteras.

Vi vill:

- fortsatt arbeta med hållbart resande vilket är nödvändigt i en växande kommun.-Alla trafikslagen behöver god tillgänglighet då Skara ligger mitt i Skaraborg. Gång, cykel och kollektivtrafik bör ta en ökande andel av trafiken.
- att kommunens cykelstrategi utvärderas och revideras. Målet är att kunna cykla på ett tryggt och säkert sätt, samt göra en plan för att binda samman kommunens tätorter och omkringliggande kommuncentra med cykelleder.
- att när det byggs nya huvudcykelstråk så är dessa separerade från övriga trafikslag.
- se att drift och underhåll av gång- och cykelvägar, särskilt huvudcykelstråk, förbättras i syfte att förlänga cykelsäsongen och göra det säkrare.
- att de större cykelvägarna i Skara, samt de till Ardala och till Axvall/Varnhem kan om det är möjligt belysas för att trygga och öka säkerheten för de som cyklar.
- se att cykelparkeringar ska finnas vid större arbetsplatser och målpunkter.
- intensifiera dialogen med Västra Götalandsregionen och Västtrafik, för att utveckla kollektivtrafiken samt för att forma en lokaltrafik både för staden och landsbygden.
- tillsammans med Skaraborgs kommuner förhandla fram en expressbuss utmed E20 för att få en hel kollektivtrafiklinje. Kommunen utreder lämplig plats för busshållplats och samåkningsplats utmed E20, med möjlighet att kunna ladda både sin bil och cykel, med el från solpaneler.
- se över möjlighet att införa hyrcykelsystem som kan komplettera kollektivtrafiken vid lämpliga busshållplatser och vid större målpunkter.
- att kommunen aktivt bidrar till att Skaraborg blir en gemensam arbetsmarknadsregion, genom att det är enkelt att busspendla för att ansluta till järnväg som går till våra större städer, där Västra stambanan behöver utvecklas med fler spår till Alingsås för att höja kapaciteten.

Den gröna kommunen

Tillgång till skog och parker har stor betydelse för människors fysiska och psykiska hälsa och välbefinnande. Skydd av natur är viktigt för att bevara naturmiljöer för framtida generationer. Invasiva arter måste kommunen ha särskild uppsikt om det upptäcks för att behandla och utrota i den mån det går.

Kommun har många vackra parker, grönområden, vattendrag och gång- och cykelstråk. Det är ett stort ansvar att förvalta dessa gemensamma ytor, oavsett om det finns gräs, blommor eller snö, så att det är rent och snyggt och på vintern plogas. Belysning på vissa platser ger trygghet och sprider trivsel.

Vi vill:

- att gestaltning av våra infarter till Skara, även till Ardala, Axvall, Varnhem och Eggby, är välkomnande med grön och blommande växtlighet, som är långsiktigt hållbar.
- se att ekosystemtjänster är viktiga att beakta i samhällsplaneringen.
- att våra sjöar och vattendrag underhålls, så att vi kan se vattenspeglar.
- att vackra hållbara planteringar med blommor, buskar och träd är återkommande inslag runt om i alla våra tätorter, för att öka trivsel och för att det är bra för vår miljö.
- öka intresset för odling, genom att kunna anlägga odlingslotter i anslutning till förskolor, skolor och äldreboende.
- att kommunens gator, torg och fastigheter, är städade, fria från nedskräpning och klotter, för att öka trivseln.
- se miljövänliga, trygga och säkra lekplatser i Skara och våra tätorter, för att främja barnens leklust och rörelse, även som en spontan mötesplats för deras vårdnadshavare.

Klimat, miljö och energi

Kommunen ska bidra till omställningen till ett fossilfritt samhälle och att Sverige uppfyller sina åtaganden i Parisavtalet. Därför behöver kommunen fortsatt realisera de klimatlöften som arbetats fram tillsammans med Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen för att nå målet om fossilfritt 2030.

Hoten mot miljön är en av vår tids största utmaningar. Som en del i Skaras vision 2025, självklart hållbart fokuserar vi på arbetet för en bättre miljö. Att nyttja naturens resurser på ett ohållbart sätt, får allvarliga konsekvenser för både människa och samhälle. Alla ska kunna leva i ett samhälle som tar ansvar för klimat och miljö genom hållbart omställningsarbete och gemensamt ansvarstagande. Det ska vara lätt att göra klimatsmarta val.

En bättre miljö förutsätter ekonomisk utveckling och tillväxt. Med gröna jobb och företag skapas lösningar och resurser för att satsa på miljöåtgärder. Skara behöver ta fram en plan för att kunna bli fossil oberoende till 2030. Kommunens klimat- och energirådgivning är viktig för invånarna för att få hjälp med smarta val.

Skara ska fortsätta satsningen på att producera mer egen solenergi på egna hustak, samt fortsätta med energieffektivisering i den egna verksamheten. Det ska vara enkelt för privatpersoner och företag att sätta upp solceller på sina tak genom generösa och enkla bygglovsföreskrifter. I kommunen finns ganska många vindkraftverk, samtidigt behöver möjligheten ses över att kunna möta upp med fler lämpliga platser för fler verk, för att kunna möta det ökade elbehovet. Kommunen måste aktivt också jobba med att stärka överföringskapaciteten för att kunna ta emot och leverera el på nätet, ett arbete som bedrivs gemensamt i Skaraborg genom projektet ”Framtidskraft Skaraborg”.

Vi vill:

- att kommunen jobbar vidare med de fem klimatlöften som är påbörjade och inte genomförda, som handlar om att kommunens nya bilar är klimatbonusbilar, ha en klimatstyrande parkeringsplan, använda cirkulära möbler, mäta matsvinnet bättre, samt att ta fram en koldioxidbudget. Nya klimatlöften kommer inför 2024.
- att kommunen tillsammans med samarbetspartners och olika intressenter tar fram en plan för mer lokalt producerad energi. Vindbruksplanen behöver uppdateras.
- att kommunen verkar för att styra så att fordonsflottan succesivt drivs fossilfritt.
- verka för att det startas upp mer av biogasproduktion i kommunen.
- vid nybyggnation alltid pröva möjligheten att installera solceller. På befintliga byggnader installeras solceller där det är lämpligt.

- att avfallstrappan är vägledande för kommunens avfallshantering, vilket innebär att förebygga avfall, återanvända, återvinna, energiåtervinning och deponera avfall ska prioriteras i nämnd ordning.
- utreda hur vi kan höja återvinningsgraden där avfall är en resurs, samt öka tillgänglighetsgraden för att kunna lämna avfall.
- att kommunen verkar för en hållbar konsumtion. Informationskampanjer riktade till allmänheten och företag behöver göras för att höja utsorteringsgraden av avfall.
- att inriktningsuppdraget för Skara energi AB är att erbjuda mer fjärrvärme som ersättning för eluppvärmning fortsatt prioriteras.

Luft-, vatten- och markföroreningar

Rent vatten, frisk luft och giftfri miljö är en förutsättning för goda livsbetingelser.

Vi vill:

- värna om Vättern som är kommunens viktigaste vattentäkt och fortsatt arbeta för att minska föroreningar och utsläpp. Viktigt att reinvesteringar sker fortlöpande genom kommunalförbundet Skaraborgsvatten för att trygga vattentillgång till hushåll och verksamhet.
- att kommunen genom aktivt uppströmsarbete minskar utsläpp av bland annat mikroplaster, metaller och läkemedelsrester för att värna vårt vatten.
- att målet om en giftfri miljö efterlevs och förorenad mark successivt saneras för att åter kunna användas. I kommunen finns naturligt förekommande gifter, såsom arsenik och radon, vilket behöver hanteras i den mån det går.
- se över avlopp från fastigheter och verksamheter så att de fungerar vilket är viktigt för att ha låga utsläpp av förorenade ämnen såväl från reningsverket som från enskilda fastigheter.